

c

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

VAIDEOTSUS
Isikuandmete kaitse asjas nr 2.1.-3/20/2699

Otsuse tegija	Andmekaitse Inspektsiooni peadirektor Pille Lehis
Otsuse tegemise aeg ja koht	15.09.2020 Tallinnas
Vaide esitamise aeg	29.07.2020
Vaidlustatav haldusakt või toiming	Andmekaitse Inspektsiooni 21.07.2020 menetluse lõpetamise otsus nr 2.1.-1/20/1938
Vaide esitaja	xxxx E-posti aadress: xxxxxx

RESOLUTSIOON:

Haldusmenetluse seaduse (HMS) § 85 punkti 4 alusel otsustan:

- **jätta vaie rahuldamata;**
- **teha otsus teatavaks vaide esitajale.**

VAIDLUSTAMISVIIDE:

Vaide esitaja saab käesoleva otsuse vaidlustada 30 päeva jooksul, esitades halduskohtumenetluse seadustiku kohase kaebuse halduskohtusse.

FAKTILISED ASJAOLUD:

1. Vaide esitaja esitas Andmekaitse Inspektsioonile 01.06.2020 kaebuse AS Rakvere Haigla tegevuse peale seoses tema isikuandmete töötlemisega. Vaide esitaja tuvastas, et AS Rakvere haigla töötaja (kooliõde) xxxx on teinud 27.05.2020 tema terviseandmete kohta päringu digiloos. Lisaks antud päringule oli samal kuupäeval ja kellaajal tehtud ka päring retseptikeskusesse ja rahvastikuregistrisse. Vaide esitaja hinnangul oli päringute tegemisel rikutud isikuandmete kaitse üldmääruses sätestatud nõudeid;
2. Andmekaitse Inspektsioon algatas AS Rakvere Haigla suhtes järelevalvemenetluse ja pikendas 06.06.2020 vaide esitaja kaebuse läbivaatamise tähtaega;
3. Andmekaitse Inspektsioon lõpetas 21.07.2020 asjas nr 2.1.-1/20/1938 AS Rakvere Haigla suhtes järelevalvemenetluse, leides, et rikkumist ei ole toimunud, kuivõrd kooliõde tegi päringu Tervise infosüsteemi koolitervishoiuteenuse osutamise raames immuniseerimisvajaduse hindamise eesmärgil.

VAIDE ESITAJA NÕUE JA PÕHJENDUSED:

Vaide esitaja on seisukohal, et Andmekaitse Inspektsioon on AS Rakvere Haigla suhtes järelevalvemenetluse lõpetamisel rikkunud oluliselt menetlus- ja materiaaloigust ning menetluse lõpetamine on seetõttu kaalutusvigadega. Vaide esitajal on õigus nõuda, et

Andmekaitse Inspeksioon ei lõpetaks menetlust kaalutusvigadega ja et menetlus oleks läbi viidud õiguspäraselt, kuna tervishoiuteenuse osutaja tegevust reguleerivad õigusaktid kaitsevad lisaks eraõiguslikele huvidele ka avalikke huve ning ka vaide esitaja õigust isikuandmete kaitsele. Kui tervishoiuteenuse osutaja rikub isikuandmete töötlemist reguleerivates õigusaktides sätestatud nõudeid, kuid Andmekaitse Inspeksioon kaalutusvigade tõttu rikkumist ei tuvasta ja järelevalvemeetmete rakendamist ei kaalu, tuleb tal menetlust jätkata ja see läbi viia kaalutusvigadeta, et tagada vaide esitaja eraelu puutumatus kaitse (PS § 26) ja õigus tõhusale menetlusele (PS § 14).

5. Andmekaitse Inspeksioon leidis vaide esitajale 21.07.2020 saadetud vastuses, et AS Rakvere Haigla töötaja Xxx ei ole teinud päringut rahvastikuregistrisse ja retseptikeskusesse. Vaide esitaja sellega ei nõustu. Vaide esitaja poolt Andmekaitse Inspeksioonile 01.06.2020 saadetud kaebuse lisas nr 1 olevast kuvatõmmisest nähtub, et AS Rakvere Haigla töötaja Xxx on 27.05.2020 kell 9:07 vaide esitaja kohta teinud päringu digilukku aegkriitiliste andmete saamiseks. Lisaks sellele nähtub vaide esitaja 01.06.2020 kaebuse lisadest 2 ja 3, et samal kuupäeval ja kellaajal on tehtud päring ka rahvastikuregistrisse ja retseptikeskusesse.

Tervishoiuteenuste korraldamise seaduse ja seonduvate seaduste muutmise seaduse eelnõu seletuskirja kohaselt kuuluvad aegkriitiliste andmete hulka: raseduse andmed; immuniseerimise andmed sh vaktsiini nimetus; kirurgilised operatsioonid, mida isikule on tehtud viimase kolme kuu jooksul ning elu jooksul tehtud organite siirdamised ja paigaldatud stimulaatorid; olulised kroonilised diagnoosid näiteks nagu: äge müokardiinfarkt, epilepsia, HIV tõbi, suhkrutõbi. Krooniliste diagnooside osas on aegkriitiliste andmete koosseisu toodud sellised diagnoosid, mis on olulised vältimatu abi osutamise korral; viimase kolme kuu jooksul tehtud visiidid tervishoiuteenuse osutaja juurde; allergiad (ained, mis tekitavad allergiaid); ravimid info viimase kolme kuu jooksul ostetud ravimite kohta; veregrupp, reesusfaktor; muu oluline info nt paigaldatud kardiostimulaator. Vabariigi Valitsuse 01.12.2016 määruse nr 138 „Tervise infosüsteemi põhimäärus“ § 6 lõigetest 1 ja 4 nähtuvalt saab tervise infosüsteem andmeid ka rahvastikuregistrist ja retseptikeskusest. Rahvastikuregistrist saadakse isikut identifitseerivad andmed, isiku esindusõiguse ja teovõime andmed ja surma registreerimise kande number ning retseptikeskusest saadakse apteegist väljastatud ravimi ja selle väljastamise aluseks oleva retsepti andmed, apteegist väljastatud või meditsiiniseadme väljastanud muu isiku väljastatud meditsiiniseadme ja selle väljastamise aluseks oleva meditsiiniseadme kaardi andmed.

Kuna Xxx on teinud päringu digiloos vaide esitaja aegkriitiliste andmete saamiseks, ning aegkriitiliste andmete hulka kuuluvad ka retseptikeskuses olevad andmed retseptide kohta ja samuti edastatakse tervishoiutöötaja päringu korral tervise infosüsteemi rahvastikuregistris olevaid isikuandmeid, on tervishoiutöötaja teinud päringud ka retseptikeskusesse ja rahvastikuregistrisse. Samuti ei pea tervishoiutöötaja retseptikeskusest ja rahvastikuregistrist isikuandmete saamiseks eraldi sisse logima antud registritesse, vaid tervise infosüsteem on x-tee andmevahetuskihi kaudu liidestatud vastavate registritega, mis tähendab, et tervishoiutöötaja päringu korral on võimeline tervise infosüsteem moodustama uut andmekogumit teistest registritest saadud andmetest.

Juhul, kui Andmekaitse Inspeksioonile polnud selge, et kes on teinud päringud vaide esitaja isikuandmete kohta rahvastikuregistrisse ja retseptikeskusesse (vaide esitaja 01.06.2020 kaebuse lisades 2 ja 3 olevad ekraanitõmmised) ja millisel õiguslikul alusel on antud päringud tehtud, siis tulnuks Andmekaitse Inspeksioonil selgitusi küsida Tervise ja Heaolu Infosüsteemide Keskuselt, mitte aga asuda kohe seisukohale, et Xxx pole antud päringuid teinud. Kuna Andmekaitse Inspeksioon on jätnud vastavad asjaolud välja selgitamata, on ta rikkunud haldusmenetluse seaduse §-st 6 tulenevat uurimispõhimõtet, jättes menetluses tähtsust omavad asjaolud välja selgitamata. Ühtlasi on tegemist ka kaalutusveaga, sest olukorras, kus pole välja selgitatud, et millises ulatuses ja mahus on isikuandmete eriliike töödeldud, pole ka

võimalik sisuliselt hinnata, kas tervishoiuteenuse osutaja on järginud isikuandmete töötlemisel näiteks eesmärgipärasuse ja minimaalsuse põhimõtet.

6. Vaide esitaja ei nõustu Andmekaitse Inspeksiooni seisukohaga, et vaide esitajale koolitervishoiuteenuse osutamise kohustus tulenes kutseõppeasutuse seaduse § 43 lõikest 3. Kutseõppeasutuse seaduse 43 lõike 3 kohaselt osutatakse statsionaarses õppevormis õppivale õpilasele koolitervishoiuteenust põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 43 alusel. Antud sätet tuleb vaide esitaja hinnangul tõlgendada selliselt, et koolitervishoiuteenuse osutaja peab kutseõppeasutuses statsionaarses õppes õppivale õpilasele osutama tervishoiuteenust põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses (PGS) sätestatud tingimustel ja korras, ning arvestama PGS-i alusel välja antud määrusest tulenevaid nõudeid. Tervishoiuteenuste korraldamise seaduse § 1 lõike 2 2 sätestab, et tervishoiuteenuste korraldamise seadust kohaldatakse koolitervishoiuteenuse osutamise korraldusele koolides koos põhikooli- ja gümnaasiumiseadusest tulenevate erisustega. PGS-i § 43 lõike 1 esimese lause kohaselt osutatakse koolitervishoiuteenust statsionaarses õppes põhi- ja üldkeskharidust omandavale õpilasele koolitervishoiuteenust, mille hulka kuuluvad õe tegevused ja lõike 1 teise lause järgi kehtestab valdkonna eest vastutav minister koolitervishoiuteenust osutava õe tegevused ning nõuded õe tegevuste aja, mahu, kättesaadavuse ja asukoha kohta. Sotsiaalminister on antud volitusnormi alusel kehtestanud 13.08.2010 määruse nr 54 „Koolitervishoiuteenust osutava õe tegevused ning nõuded õe tegevuste ajale, mahule, kättesaadavusele ja asukohale“. Antud sotsiaalministri määruse § 1 kohaselt kehtestatakse statsionaarses õppes põhi- ja üldkeskharidust omandavale õpilasele (edaspidi õpilane) osutatava koolitervishoiuteenuse hulka kuuluvad õe tegevused põhikoolis, gümnaasiumis ja kutseõppeasutuses ning nõuded tegevuste ajale, mahule, kättesaadavusele ja asukohale. Vaide esitaja on eelnevat arvestades seisukohal, et koolitervishoiuteenuse osutamise kohustus ja võimalus on tervishoiuteenuse osutajal ainult siis kui õpilane õpib kutseõppeasutuses statsionaarses õppes ja omandab põhi- või keskharidust. Kui õpilane on varasemas õppeasutuses omandanud üldkeskhariduse ning peaks hiljem asuma kutseõppeasutuses õppima keskhariduse omandamist võimaldaval erialal (vaide esitajat iseloomustav näide), ei tuleks talle vaide esitaja hinnangul koolitervishoiuteenust osutada, kuivõrd vastavad õigusaktid reguleerivad esmakordselt keskharidust omandavale isikule koolitervishoiuteenuse osutamist, mitte aga isikule, kes ühel ja samal haridustasemel korduvalt õpib.

Veelgi enam on kutseõppeasutuse seaduse eelnõu teise lugemise muudatusettepanekute loetelus esitatud kutseõppeasutuse seaduse § 43 lõike 3 kohta kaks muudatusettepanekut järgnevas sõnastuses: 27. Statsionaarses õppevormis õppivale õpilasele osutatakse koolitervishoiuteenust põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 43 alusel. Seda ettepanekut on arvestatud täielikult. 28. Muuta § 43 lõige 3 ja sõnastada see alljärgnevalt: „(3) Statsionaarses õppes esmaõppe õppekavadel õppivatele ilma keskhariduseta õpilastele osutatakse koolitervishoiuteenust põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 43 alusel.“ Seda ettepanekut on arvestatud sisuliselt ja see on seotud muudatusettepanekuga nr 27. Kogumis võib kutseõppeasutuse seaduse eelnõu menetlemise materjalidest vaide esitaja hinnangul järeldada, et seadusandja on soovinud, et koolitervishoiuteenust saaksid kutseõppeasutuses üksnes need õpilased, kes omandavad keskharidust elus esmakordselt, mitte aga kõik need õpilased, kes on varasemalt juba näiteks üldkeskhariduse omandanud ja hiljem asuvad kutseõppeasutuses õppima keskhariduse omandamist võimaldaval erialal. Vähetähtis pole ka märkida, et ka näiteks kooliõunatoetuse eraldamine on kutseõppeasutuse seaduse § 48 lõike 1 kohaselt võimalik üksnes keskharidust mitteomavatele isikutele, ning seejuures ei erista antud säte üldkeskharidust ja kutsekeskharidust, vaid räägib ühtsest keskharidusest.

Seega on vaide esitaja seisukohal, et Andmekaitse Inspeksioon on kohaldanud vääralt materiaalsoõigust, mistõttu jõudis ekslikult seisukohale, et vaide esitajale oli kohustuslik koolitervishoiuteenust osutada ja isikuandmete töötlemine oli lubatud. Lähtuvalt eelnevates lõikudes nimetatust on vaide esitaja seisukohal, et vaide esitajale ei olnud

koolitervishoiuteenuse osutamist õigusaktidega ette nähtud ja kuna tervishoiuteenuse osutaja on sellest hoolimata teinud päringu digiloos, retseptikeskuses ja rahvastikuregistris, siis on isikuandmete eriliikide töötlemine vastuolus isikuandmete kaitse üldmääruse artiklitest 5 ja 9 tulenevate nõuetega. Tervishoiuteenuste korraldamise seaduse § 4 1 lõigetest 1-1 2 lähtuvalt tohib tervishoiuteenuse osutaja töödelda isiku nõusolekuta talle tervishoiuteenuse kavandamiseks ja osutamiseks vajalikke isikuandmeid, sh isikuandmete eriliike. Kui aga esineb olukord, kus isikud, kellele tuleb tervishoiuteenust osutada, on õigusaktides konkreetselt kindlaks määratud, kuid tervishoiuteenuse osutaja asub töötleva sellise isiku andmeid, kellel õigusaktidest tulenevalt vastava tervishoiuteenuse saamise õigus puudub, siis ei ole ka alust rääkida tervishoiuteenuse osutamise kavandamiseks ja osutamiseks vajalikust isikuandmete töötlemisest, mistõttu andmete töötlemisel ei saa tervishoiuteenuse osutaja tugineda tervishoiuteenuste korraldamise seaduse § 4' sätestatud andmete töötlemise alustele.

Vaide esitaja poolt 01.06.2020 Andmekaitse Inspeksioonile saadetud kaebuses märkis vaide esitaja muuhulgas, et tal on varasemalt omandatud keskaridus (gümnaasiumi lõputunnistus numbriga G155077). Andmekaitse Inspeksiooni poolt vaide esitajale 21.07.2020 saadetud vastusest, ei selgu, kas ja kuidas on Andmekaitse Inspeksioon antud asjaolu vaide esitaja isikuandmete töötlemise õiguspärasuse kontrollimisel arvestanud, ning kas see asjaolu mõjutab vaide esitaja isikuandmete töötlemise võimalikkust koolitervishoiuteenuse osutamisel. Küll on aga hinnatud vaide esitaja väidet, et koolitervishoiuteenuse osutamine on piiratud õpilase vanusega.

7. Andmekaitse Inspeksioon on vaide esitajale 21.07.2020 saadetud vastuses muuhulgas leidnud, et sotsiaalministri 13.08.2010 määrusest nr 54 „Koolitervishoiuteenust osutava õe tegevused ning nõuded õe tegevuste ajale, mahule, kättesaadavusele ja asukohale“ nähtuvalt kuulub koolitervishoiuteenuse mahtu õpilasele suunatud individuaalsete tegevuste hulka mh riikliku immuniseerimiskava täitmise jälgimine ja õpilaste immuniseerimise korraldamine, ning seetõttu oli päringu tegemine vahetult seotud päringu sooritaja tööülesannete täitmiseks vajalike tegevuste teostamisega. Vaide esitaja Andmekaitse Inspeksiooni sellise seisukohaga ei nõustu ja leiab, et Andmekaitse Inspeksioon kohaldanud vääralt materiaalõigust.

Vaide esitaja on käesoleva vaide punktis 6 leidnud, et vaide esitajale ei olnud koolitervishoiuteenuse osutamist õigusaktidega ette nähtud, kuna ta ei kuulu sihtgruppi, kellele tuleb koolitervishoiuteenust osutada. Kuna koolitervishoiuteenuse saamise õigus vaide esitajal puudub ei või ka sellel eesmärgil tema isikuandmete eriliike töödelda. Seega ei ole ka alust asuda seisukohale, et AS Rakvere Haiglal oli vajalik töödelda vaide esitajale koolitervishoiuteenuse osutamiseks tema isikuandmeid sotsiaalministri 13.08.2010 määrusest nr 54 lähtuvalt. Koolitervishoiuteenus ei ole õigusaktides sätestatud arvestades tavapärane tervishoiuteenus, mida koolitervishoiuteenuse osutaja võiks osutada kõigile soovijatele või oma paremal äranägemisel. Isegi kui saaks nõustuda Andmekaitse Inspeksiooni seisukohaga, et vaide esitajale oli koolitervishoiuteenuse osutamine ette nähtud, ei saa sotsiaalministri määrusest nr 54 minu hinnangul siiski tuletada, et immuniseerimiskava täitmise jälgimine tähendab seda, et tervishoiutöötaja peaks hakkama eraldiseisvalt välja selgitama, et kas, millal ja millise vaktsiiniga on eelmise kooli tervishoiuteenuse osutaja õpilast immuniseerinud ja seda veel eriti olukorras, kus ükski Eesti Vabariigi õigusakt ei kohusta inimest ennast vaktsineerima laskma. Immuniseerimiskava järgimise kohustus on koolitervishoiuteenuse osutajal täidetud sellega, kui täiskasvanud õpilane, kes on jõudnud immuniseerimiskavas sätestatud vanusesse on antud koolis tervishoiuteenust osutava asutuse poolt informeeritud vaktsineerimise vajalikkusest, teda on tema nõusoleku olemasolul vaktsineeritud või tema nõusoleku mitteandmisel vaktsineerimata jäetud. Mõistagi tuleb immuniseerimine ka tervishoiuteenuste korraldamise seaduses sätestatud korras dokumenteerida ja antud dokumente säilitada. AS Rakvere Haigla ei vastuta vaide esitajale varasemalt immuniseerimisi teostanud koolitervishoiuteenuse osutaja tegevuse eest isegi kui see oleks riiklikus immuniseerimiskavas sätestatud vaktsineerimised teostamata ja/või dokumenteerimata jätnud ega peaks ka vaide

esitajat tagantjäregi ise vaksineerima hakkama. Samuti ei ole vaide esitaja praeguses vanuses riiklikus immuniseerimiskavas ühtegi vaksineerimist talle ette nähtud. '

8. Andmekaitse Inspeksiooni poolt vaide esitajale 21.07.2020 saadetud vastusest selgub, et AS Rakvere Haigla selgitas Andmekaitse Inspeksioonile, et kooliõde jälgib kõikide kooli õpilaste nimekirja kantud õpilaste terviseandmeid ning teavitab õpilasi vajadusel nende tervisega seotud aspektidest, nõustab õpilasi terviseküsimustes, tegeleb haiguste ennetamisega aga ka tervisliku eluviisi ja koolikeskkonna kujundamisega, lähtudes muuhulgas oma tegevuses Eesti Õdede Liidu ja koolikeskkonna kujundamisega, lähtudes muuhulgas oma tegevuses Eesti Õdede Liidu ja Eesti Haigekassa poolt 2010. a välja antud juhendist „koolitervishoiuteenuse tegevusjuhend“.

Vaide esitaja on seisukohal, et AS Rakvere Haigla kooliõel puudub õiguslik alus töödelda kõikide Rakvere Ametikooli õpilaste nimekirja kantud õpilaste terviseandmeid. Kutseõppeasutuse seadusest ning põhikooli- ja gümnaasiumiseadusest ei tulene koolitervishoiuteenuse osutamise kohustust ega võimalust kõikidele kooli õpilaste nimekirja kantud isikutele, vaid see sihtgrupp on väga konkreetselt piiritletud (statsionaarses õppes põhi- või keskharidust omandavad isikud). Kui kooliõde teeb päringuid tervise infosüsteemis või töötleb isikuandmete eriliike muudel viisidel ka nende kooli nimekirja kantud õpilaste osas, kes koolitervishoiuteenuse osutamise sihtgruppi ei kuulu (tsükliõppe kutseõppurid, keskharidust omavad isikud, põhi- ja keskhariduse omandamist mittevõimaldavatel õppekavadel õppivad kutseõppurid), ongi tegemist isikuandmete töötlemise nõuete- seaduslikkuse, õiglase andmetöötlemise, eesmärgipärasuse põhimõtte ja minimaalsuse põhimõtte- rikkumisega, kui ei esine muid õiguslikke aluseid andmete töötlemiseks, ning koolitervishoiutöötajat võib halvemal juhul oodata väärteovastutus. Samuti ei ole mitte igasuguseks ennetus- ja nõustamistegevuseks vaja kooliõel tutvuda õpilaste terviseandmetega, vaid siin tuleb rangelt võttes piirduda minimaalselt vajalikuga. Kõikide kooli õpilaste nimekirja kantud õpilaste terviseandmetega tutvumine kooliõde poolt on väga intensiivne eraelu puuutamuse (PS § 26) riive, mistõttu on isikuandmete kaitse üldmääruse artikkel 9 kohaselt isikuandmete eriliikide töötlemine üldreeglina keelatud ja töötlemist võimaldavate erandite puhul tuleb lähtuda kitsendavast tõlgendusest. Selgusetuks jääb, et kuidas on Andmekaitse Inspeksioon üldse järelevalvemenethuse AS Rakvere Haigla suhtes lõpetanud ilma ettekirjutust tegemata, leides, et andmetöötlus on õiguspärane, kui õigusaktidest ei tulene koolitervishoiuteenuse osutajale õigust ja kohustust töödelda kõikide kooli õpilaste nimekirja kantud õpilaste terviseandmeid. Koolitervishoiuteenuse osutaja ei saa automaatselt eeldada, et kõik õpilased, kes kutseõppeasutuse nimekirja vastu võetakse, kuuluvad koolitervishoiuteenuse saamiseks õigustatud isikute sihtgruppi. Lisaks on koolitervishoiuteenuse osutamine lubatud üksnes õpilase nõusolekul.

Samuti ei saaks koolitervishoiuteenuse osutaja, tuginedes Eesti Õdede Liidu ja Haigekassa juhendile, laiendada koolitervishoiuteenuse osutamise sihtrühma ega reguleerida isikuandmete töötlemist teisiti, kui see on sätestatud Eesti Vabariigi õigusaktides. Antud juhendiga on üksnes võimalik täiendada ja täpsustada koolitervishoiuteenuse osutamist puudutavaid küsimusi, arvestades siinjuures õigusaktidest tulenevaid nõudeid.

9. AS Rakvere Haigla selgitas Andmekaitse Inspeksioonile, et kooliõde Xxx tegi vaide esitaja kohta digilukku päringu, selleks, et selgitada välja tema immuniseerimise vajadus ja samuti väitis tervishoiuteenuse osutaja, et vaide esitaja tervisekaardil puudusid andmed vaksineerimise kohta. Vaide esitaja on siinjuures jätkuvalt seisukohal, et koolitervishoiuteenuse osutajal ei olnud õigust vaide esitajale koolitervishoiuteenust osutada, kuna ta ei kuulu nende isikute sihtgruppi, kellele õigusaktides on koolitervishoiuteenuse osutamine ette nähtud. Isikutele, kes koolitervishoiuteenuse saamiseks õigustatud isikute sihtgruppi ei kuulu, korraldab immuniseerimist perearst või pereõde (nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduse (NETS) § 8 lõige 11 punktid 1-2, ja lõige 12), mitte aga

koolitervishoiuteenuse osutaja ja üksnes nendel isikutel on sellisel juhul õigus immuniseerimise eesmärgil isikuandmete eriliike töödelda.

Isegi kui nõustuda Andmekaitse Inspeksiooniga, et kooliõel oli õigus vaide esitaja immuniseerimisvajaduse väljaselgitamiseks tema terviseandmeid mingil määral töödelda, leiab vaide esitaja, et AS Rakvere Haigla ei ole järginud isikuandmete eriliikide töötlemise nõudeid (isikuandmete kaitse üldmääruse (IKÜM) artiklid 5 ja 9). Tervishoiuteenuste korraldamise seaduse § 41 lõike 11 punkti 1 ja sama sätte lõike 1 2 kohaselt on koolitervishoiuteenuse osutajal õigus töödelda isikuandmeid tervishoiuteenuse kavandamiseks, ning sama sätte lõike 1 3 kohaselt tuleb antud eesmärgil isikuandmete eriliikide töötlemise põhjus ja eesmärk dokumenteerida. Kooliõe päring digilukku vaide esitaja immuniseerimisvajaduse väljaselgitamiseks võiks mahtuda tervishoiuteenuse kavandamise alla, sest selles etapis ei ole teada, kas vaide esitaja enda immuniseerimiseks nõusoleku annab või mitte. Vaide esitaja poolt Andmekaitse Inspeksioonile 01.06.2020 saadetud kaebuse lisas nr 1 olevast kuvatõmmisest nähtub, et AS Rakvere Haigla töötaja Xxx on 27.05.2020 kell 9:07 vaide esitaja kohta teinud päringu digilukku aegkriitiliste andmete saamiseks. Antud kuvatõmmisest nähtub ka see, et kooliõe on päringu tegemise põhjenduse lahtri tühjaks jätnud, mis on käsitletav tervishoiuteenuste korraldamise seaduse § 4' lõikes 1 3 sätestatud kohustuse- dokumenteerida isikuandmete eriliikide töötlemise põhjus ja eesmärk- täitmata jätmine. Ühtlasi on sellise kohustuse täitmata jätmine ka IKÜM artikkel 5 lõike 1 punkti a rikkumine, kuivõrd isikuandmete eriliikide töötlemise põhjuse ja eesmärgi dokumenteerimise kohustus on osa ka läbipaistva andmetöötlemise põhimõtte järgimisest. See on eriti oluline just tervishoiuteenuse kavandamise etapil, et oleks sisuliselt võimalik kontrollida, kas isikuandmete töötlemine oli ikka vajalik tervishoiuteenuse kavandamiseks või toimus selle sildi all hoopis isikliku uudishimu rahuldamine.

NETS § 10 lõike 2 kohaselt määratakse immuniseerimiskavas nakkushaigused, mille vastu immuniseeritakse, immuniseeritavad vanuserühmad või riskirühmad ja immuniseerimise tähtajad. Sama sätte lõikes 3 sisalduva volitusnormi alusel on tervise ja tööminister kehtestanud 02.03.2017 määruse nr 9 „Immuniseerimiskava“, mille lisas oleva immuniseerimiskava kohaselt vaksineeritakse täiskasvanuid nende nõusolekul iga 10 aasta järel difteeria ja teetanuse vastu. Täiskasvanu on 18-aastaseks saanud isik, mistõttu tuleb vaide esitaja hinnangul täiskasvanu vaksineerimisvanus arvutada järgneva valemi alusel $18+10=28$, kuid välistada ei saaks ka valemit $17+10=27$. Kuivõrd vaide esitaja ei olnud kooliõe poolt digiloos päringu tegemise ajal antud vanuses, ei olnud teda sellel ajal ka immuniseerimiskava järgi vajalik immuniseerida, mistõttu ei saanud esineda ka vajadust digiloos aegkriitiliste andmete vaatamiseks (isikuandmete eriliikide töötlemiseks). Lisaks sellele on vaide esitajat varasemalt nõuetekohaselt immuniseerimiskava järgi vaksineeritud. Koolitervishoiuteenuse osutajal oli võimalik paberikandjal olevast tervisekaardist välja selgitada, kui vana on vaide esitaja ja seega teada saada, et ta immuniseerimiskava järgses vaksineerimisvanuses ei ole. Kuivõrd vaide esitaja hinnangul ei olnud seega täidetud IKÜM artiklis 9 sätestatud isikuandmete eriliikide töötlemist lubavad erandid, oli AS Rakvere Haiglal keelatud vaide esitaja kohta digiloos päringute tegemine immuniseerimisvajaduse väljaselgitamiseks.

Lisaks sellele on vaide esitaja seisukohal, et AS Rakvere Haigla on rikkunud IKÜM artikli 5 lõike 1 punktide b ja c tulenevat eesmärgikohasuse ja minimaalsuse põhimõtet. Andmekaitse Inspeksioonile haigla poolt antud selgituste kohaselt tegi kooliõe Xxx 27.05.2020 digilukku päringu selleks, et selgitada välja vaide esitaja immuniseerimise vajadus. Seega oli töötlemise eesmärgiks immuniseerimise vajaduse välja selgitamine. Vaide esitaja poolt 01.06.2020 saadetud kaebuse lisas 1 olevast kuvatõmmisest nähtub, et selleks kasutati aegkriitilisi andmeid. Immuniseerimisvajaduse väljaselgitamiseks ei saanud aga kasutada aegkriitilisi andmeid, sest tegemist polnud aegkriitilise olukorraga (vaide esitajale ei osutatud vältimatut abi) ja aegkriitilised andmed on mõeldud eestkätt erakorralise meditsiiniabi osutamiseks, intensiivravi osutamiseks või muudel aegkriitilistel juhtudel, mitte aga koolitervishoiuteenuse

tavapäraseks kavandamiseks. Tavaolukorras tuleks teha immuniseerimisvajaduse väljaselgitamiseks tervise infosüsteemi üksikpäring konkreetseid immuniseerimisi puudutavate andmete saamiseks. Immuniseerimiste kavandamiseks (tervishoiuteenuste korraldamise seaduse § 4 1 lõike 11 punkt 1 ja sama sätte lõike 1 2) võiks olla vaja isikuandmete eriliikide töötlemine üksnes ulatuses, et saada teada kas ja millal on inimest vaksineeritud. Päril kindlasti ei saaks aga eesmärgipäraseks ja minimaalseks pidada seda, kui tervishoiutöötaja teeb immuniseerimisvajaduse väljaselgitamiseks aegkriitiliste andmete päringu, mis sisaldab suhteliselt palju tundlikke andmeid, mida kavandamise faasis veel teada vaja ei ole (kirurgilised operatsioonid, mida isikule on tehtud viimase kolme kuu jooksul ning elu jooksul tehtud organite siirdamised ja paigaldatud stimulaatorid; olulised kroonilised diagnoosid näiteks nagu: äge müokardiinfarkt, epilepsia, HIV tõbi, suhkurtõbi. Krooniliste diagnooside osas on aegkriitiliste andmete koosseisu toodud sellised diagnoosid, mis on olulised vältimatu abi osutamise korral; viimase kolme kuu jooksul tehtud visiidid tervishoiuteenuse osutaja juurde; allergiad (ained, mis tekitavad allergiaid); ravimid info viimase kolme kuu jooksul ostetud ravimite kohta; veregrupp, reesusfaktor; muu oluline info nt paigaldatud kardiosstimulaator) ja seda veel eriti olukorras, kus isik pole immuniseerimiseks nõusolekut andnud. Võlaõigusseaduse (VÕS) § 766 lõike 3 kohaselt võib patsiendi läbi vaadata ning talle tervishoiuteenust osutada üksnes tema nõusolekul. Kuna vaide esitaja ei ole andnud AS Rakvere Haigla kooliõele mitte ühtegi nõusolekut enda immuniseerimiseks, siis ei olnud ka põhjendatud hakata digiloos aegkriitiliste andmete päringu tegemisega vaide esitaja terviseseisundit põhjalikumalt uurima.

10. Andmekaitse Inspeksioon on vaide esitajale 21.07.2020 saadetud vastuses muuhulgas märkinud järgmist: „Tuginedes eelnevale, on päring tehtud õiguslikult ning sellega seoses lõpetab inspeksioon järelevalvemenetluse“. Tutvudes terve vastusega, nähtub sealt vaide esitaja hinnangul see, et Andmekaitse Inspeksioon on hinnanud IKÜM artikkel 9 sätestatud töötlemise õigusliku aluse olemasolu, kusjuures vastusest ei selgu, et millise konkreetse artikkel 9 lõike 2 punktides a-j sätestatud erandi alusel oli Andmekaitse Inspeksiooni hinnangul AS Rakvere Haiglal õigus vaide esitaja isikuandmete eriliike töödelda, küll on aga käsitletud Eesti Vabariigi õigusaktides sisalduvaid nõudeid. Samuti tundub vaide esitajale, et Andmekaitse Inspeksioon ongi piirdunud ainult selle kontrollimisega, et kas vaide esitaja isikuandmete eriliikide töötlemiseks oli õiguslik alus olemas ja selle tuvastamisel lõpetanud koheselt järelevalvemenetluse, ilma et oleks hinnanud IKÜM artiklis 5 sätestatud nõuete järgimist tervishoiuteenuse osutaja poolt. Isikuandmete töötlemise õiguspärasuseks ei piisa ainult õigusliku aluse (IKÜM artikkel 9 lõige) olemasolust vaid järgida tuleb ka töötlemise üldpõhimõtteid (IKÜM artikkel 5). Vaide esitaja palus 01.06.2020 Andmekaitse Inspeksioonile saadetud kaebuses hinnata IKÜM artiklis 5 sätestatud nõuete täitmist tervishoiuteenuse osutaja poolt, kuid paraku ei saanud 21.07.2020 Andmekaitse Inspeksiooni poolt saadetud vastusest selgust, kas isikuandmete töötlemise üldpõhimõtete järgimist üldse hinnati või mitte. Kuna Andmekaitse Inspeksioon on järelevalvemenetluse käigus vaide esitaja hinnangul piirdunud üksnes isikuandmete eriliikide töötlemise õigusliku aluse välja selgitamisega ja jätnud IKÜM artiklis 5 sätestatud nõuete järgimise isikuandmete töötleja poolt kontrollimata, siis on tegemist kaalutlusveaga, mis mõjutas asja otsustamist. Seetõttu tuleb järelevalvemenetlust jätkata ning vajaduse korral rakendada AS Rakvere Haigla suhtes vajalikke ja tõhusaid järelevalvemeetmeid.

11. Kokkuvõttes on vaide esitaja seisukohal, et järelevalvemenetlus on lõpetatud menetlus- ja materiaaõiguse väära kohaldamise tõttu, mis mõjutasid asja otsustamist, mistõttu tuleb menetlust jätkata ja viia see läbi kaalutlusvigadeta. Vajadusel tuleb järelevalvemenetluse halduskoostöö seaduse alusel ametiabi korras kaasata Terviseamet, kes saab anda hinnanguid koolitervishoiuteenuse osutamise sisuküsimuste üle.

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOONI PÕHJENDUSED:

Vaide esitaja sooviks on tuvastada järelevalvemenetluse lõpetamise õigusvastasus ning jätkata järelevalvemenetlust AS Rakvere Haigla suhtes. Vaide esitaja ei nõustu Andmekaitse Inspeksiooniga, et kooliõel oli õigus vaide esitajale koolitervishoiuteenust osutada ja selle raames terviseandmeid töödelda.

Vaide esitaja hinnangul sõltub koolitervishoiuteenuse osutamise õigus õpilase vanusest ja varem omandatud haridusest. Vaide esitaja tugineb seejuures seaduse muutmise eelnõudele ja seletuskirjadele. Tõsi aga on see, et praegu kehtiva kutseõppeasutuste seaduse¹ § 43 lõige 3 ei erista kuidagi esmakordselt keskharidust omandavat isikut korduvalt õppivast isikust, vaid tegemist on sättega, mis ütleb selgelt ja lakooniliselt, et „statsionaarses õppevormis õppivale õpilasele osutatakse koolitervishoiuteenust põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 43 alusel“. Ka ei sea kutseõppeasutuste seadus ega põhikooli- ja gümnaasiumiseadus koolitervishoiuteenuse osutamisele mingit vanusepiiri. Asjaolu, et seadusandja on seadusloome käigus erinevaid variante kaalunud, ei anna alust tõlgendada vastu võetud seadust teisiti.

Seejuures juhin vaide esitaja tähelepanu, et koolitervishoiuteenuse osutajal puudub eelduslikult ka info selle kohta, millise hariduse keegi varasemalt on omandanud. Samuti võib olla olukord, kus õpilane on varasemad õpingud katkestanud ja asunud uuesti õppima. Pole mõistlikku põhjust, miks sel juhul peaks õpilast koolitervishoiuteenuse osas teisiti kohtlema.

Vaide esitaja leiab, et temal puudus tulenevalt oma vanusest vaksineerimisvajadus, mistõttu oli päring põhjendamatu. Selgitan, et Tervise- ja tööministri kehtestatud riikliku immuniseerimiskava kohaselt on 15-17- aastastele ette nähtud dTap (difteeria, teetanuse, atsellulaarse läkaköha) vaktsiin ning täiskasvanutel iga 10 aasta tagant dT (difteeria ja teetanus) vaktsiin. Vastavalt sotsiaalministri 13.08.2010 määrusest nr 54 „Koolitervishoiuteenust osutava õe tegevused ning nõuded õe tegevuste ajale, mahule, kättesaadavusele ja asukohale“ tulenevale kuulub koolitervishoiuteenuse hulka mh riikliku immuniseerimiskava täitmise jälgimine ja õpilaste immuniseerimise korraldamine. Seejuures ei pruugi kõigil inimestel saabuda kordusvaksineerimise aeg ühes vanuses, vaid sõltub eelmisest vaksineerimisest.

Rakvere Haigla AS on selgitanud, et vaide esitaja ei täitnud ega esitanud kooliõele tervisekaarti, mistõttu kooliõel puudus info vaide esitaja vaksineerimiste kohta. Ka ei olnud vaide esitaja esitanud tahteavaldust koolitervishoiuteenusest keeldumiseks. Vaide esitaja oli lihtsalt jätnud tervisekaardi esitamata. Sellest ei saanud kooliõde veel järeldada, et õpilane tervishoiuteenust ei soovi. Küll aga kui vaide esitaja täisealise inimesena oleks esitanud keeldumise, oleks kooliõde pidanud sellest lähtuma. Kuid seni kuni sellist keeldumist ei olnud, sai kooliõde lähtuda talle õigusaktidega ette nähtud ülesannetest ning tugineda tervishoiuteenuste korraldamise seaduse sätetele, mis annavad tervishoiuteenuse osutajale õiguse isiku terviseandmeid töödelda ilma isiku nõusolekuta. Seejuures tervishoiuteenuse osutamise kavandamiseks vastavalt TTKS § 4¹ lg 1¹ p 1.

Rakvere Haigla AS on selgitanud, kuidas protsess välja näeb. „Õpilaste ring, kellele koolitervishoiuteenuse osutaja tervishoiuteenust osutab, määratakse kindlaks kooli/haridusasutuse õpilaste nimekirja alusel, milline on kantud Eesti Hariduse Infosüsteemi (EHIS). Haridusasutus esitab EHIS kaudu Eesti Koolitervishoiu Infosüsteemi (EKTIS) õpilaste nimekirja, millise alusel tervishoiuteenuse osutaja osutab õpilastele tervishoiuteenust ning kavandab tervishoiuteenuse osutamist. Koolitervishoiuteenuse osutamise kavandamine toimub seejuures reeglina ühe klassi või kursuse üleselt. Ka käesoleva järelevalvemenetluse objektiks oleval juhtumil kavandas kooliõde lisaks Xxxle koolitervishoiuteenuse osutamise raames vaksineerimisega seotud tegevuste elluviimisele samal ajal ka teiste Xxxga samal kursusel õppivate õpilaste vaksineerimiste korraldamise ja immuniseerimiskavas sisalduvate immuniseerimiste teostamise kontrollimisega seotud tegevusi, lähtudes mh Terviseametist

¹ Arvutivõrgus: <https://www.riigiteataja.ee/akt/116062020007>

27.04.2020.a elektronkirja teel tulnud sisendist pandeemia lõppemise järgselt õpilaste immuniseerimisega seotud tegevuste jätkamiseks vajalike vaksineerimisvahendite kaardistamiseks ning Eesti Haigekassast 11.05.2020.a elektronkirja teel tulnud sisendist kevadel teostamisele kuuluvate vaksineerimistega jätkamiseks. Eeltoodust tulenevalt ei teostanud kooliõde andmepäringuid mitte valikuliselt üksnes Xxx suhtes vaid kogu kursuse nimekirja kantud õpilaste suhtes.“

Selgitan, et TTKS § 4¹ lg 1¹ p 1 lisati seadusesse mh just selleks, et tagada vanemate tegematajätmisest sõltumatu laste tervise seisundi kontroll ning kutsuda arsti juurde ka neid inimesi, kes ise arstiabi ei otsi, kuigi vajadus selleks on. Selleks lisatigi sätet, et teatud arstidel on õigus teha oma nimistu üleseid päringuid, et selgitada välja inimesed, kellel on vajadus tervishoiuteenuse järele. Kindlasti on see asjakohane ka koolitervishoius, kus lapsele koolitervishoiuteenuse osutamata jätmise ei tohiks lähtuda sellest, et lapsevanem pole nõutud paberit täitnud või ise huvi tundnud. Seda enam, et kooli minnes võtab koolitervishoiuteenuse osutaja üle paljud need ülesanded, mis enne kooli minekut lasusid perearstil (regulaarne kontroll ja immuniseerimine).

Tõsi, vaide esitaja näol oli päringu tegemise hetkel täisealise inimesega, kellel on endal õigus otsustada tervishoiuteenuse saamise üle. Küll aga, nagu märgitud, ei pidanud kooliõde järeldama tervisekaardi esitamata jätmisest soovi tervishoiuteenusest keeldumiseks. Tõsi, koolitervishoiuteenuse osutamisel oleks võimalik eristada alaealisi ja täisealisi ning viimaseid kohelda erinevalt. Samas ei olnud antud juhtumisel kooliõde tegevus ka seadusevastane.

Mis puudutab vaide esitaja kohta tehtud päringuid rahvastikuregistrisse ja retseptikeskusesse, siis on õige, et neid päringuid ei teostanud kooliõde. See nähtub ka vaide esitaja enda poolt esitatud logidest, kus nende päringute tegijaks on märgitud TEHIK. Nagu vaide esitaja ka ise õigesti on kirjutanud, teeb tervise infosüsteem antud päringud automaatselt ning kooliõdel (või üldse tervishoiuteenuse osutajal) ei ole võimalik valida, et neid päringuid ei tehtaks.

Kui kaebuses kahtlustas vaide esitaja, et kooliõde on päringud teinud isiklikust uudishimust, siis järelevalvemenetluses see kinnitust leidnud ei ole. Inspeksiooni ülesanne on menetleda rikkumisi. Praegusel juhul võib diskuteerida selle üle, kuidas oleks koolis saanud rohkem arvestada täiealiste õpilaste enesemääramisõigusega, kuid see ei muuda antud päringut veel seadusevastaseks, mida tuleks karistada. Seetõttu lõpetas inspeksioon järelevalvemenetluse põhjendusega, et rikkumist ei esinenud.

Kuivõrd ka vaide läbivaatamisel jäin selle seisukoha juurde, siis jätan vaide rahuldumata. Küll aga edastan vaide esitajale ka AS Rakvere Haigla enda selgitused. Edasisest koolitervishoiuteenusest loobumiseks tuleks esitada sellekohane tahteavaldus kooliõdele või kooli juhtkonnale.

/allkirjastatud digitaalselt/

Pille Lehis
peadirektor